

VALSTYBINĖ
DARBO INSPEKCIJA
PRIE LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

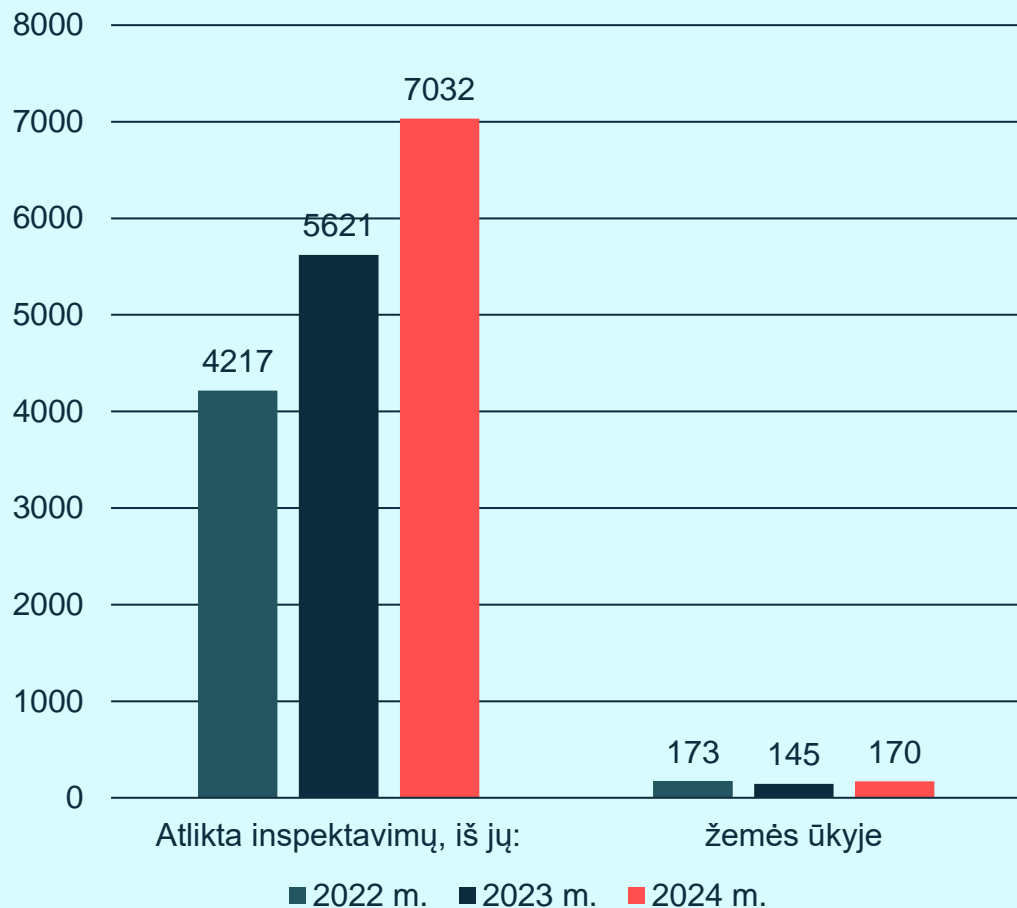
Nelegalus darbas žemės ūkyje ir jo pasekmės

Edgar Lisica
2025 03 18

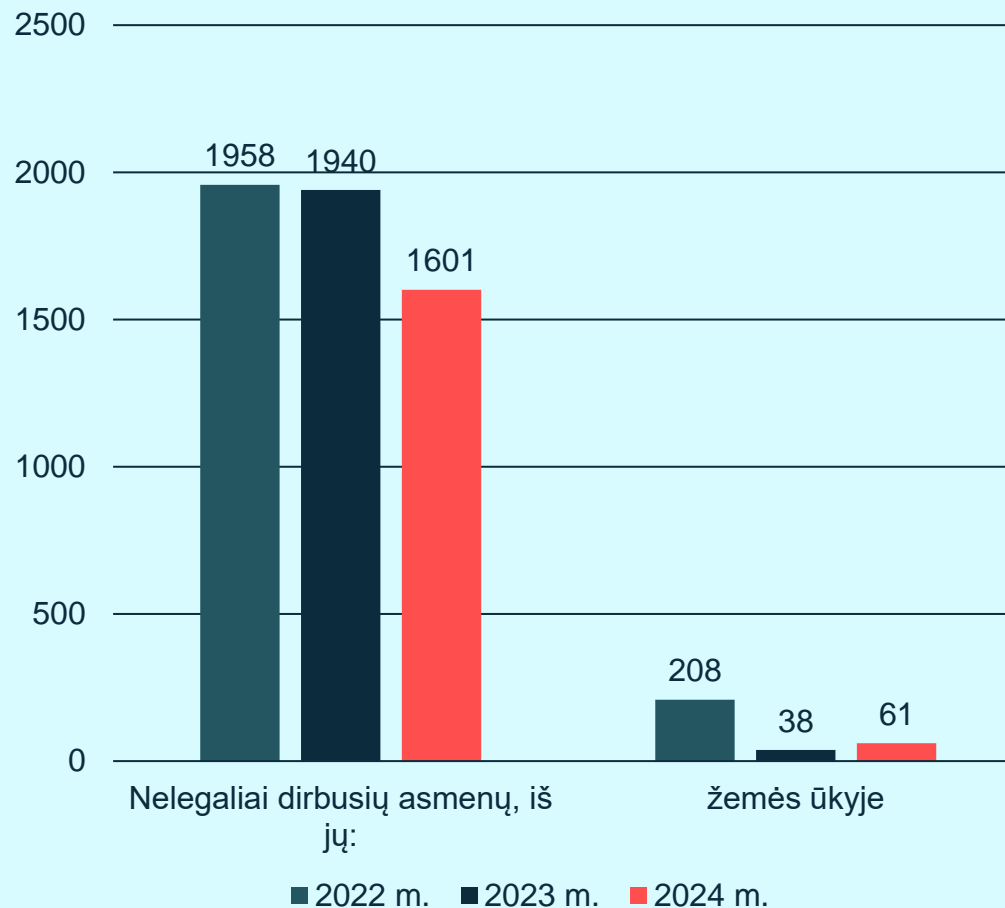
Daugiau informacijos:
www.vdi.lt

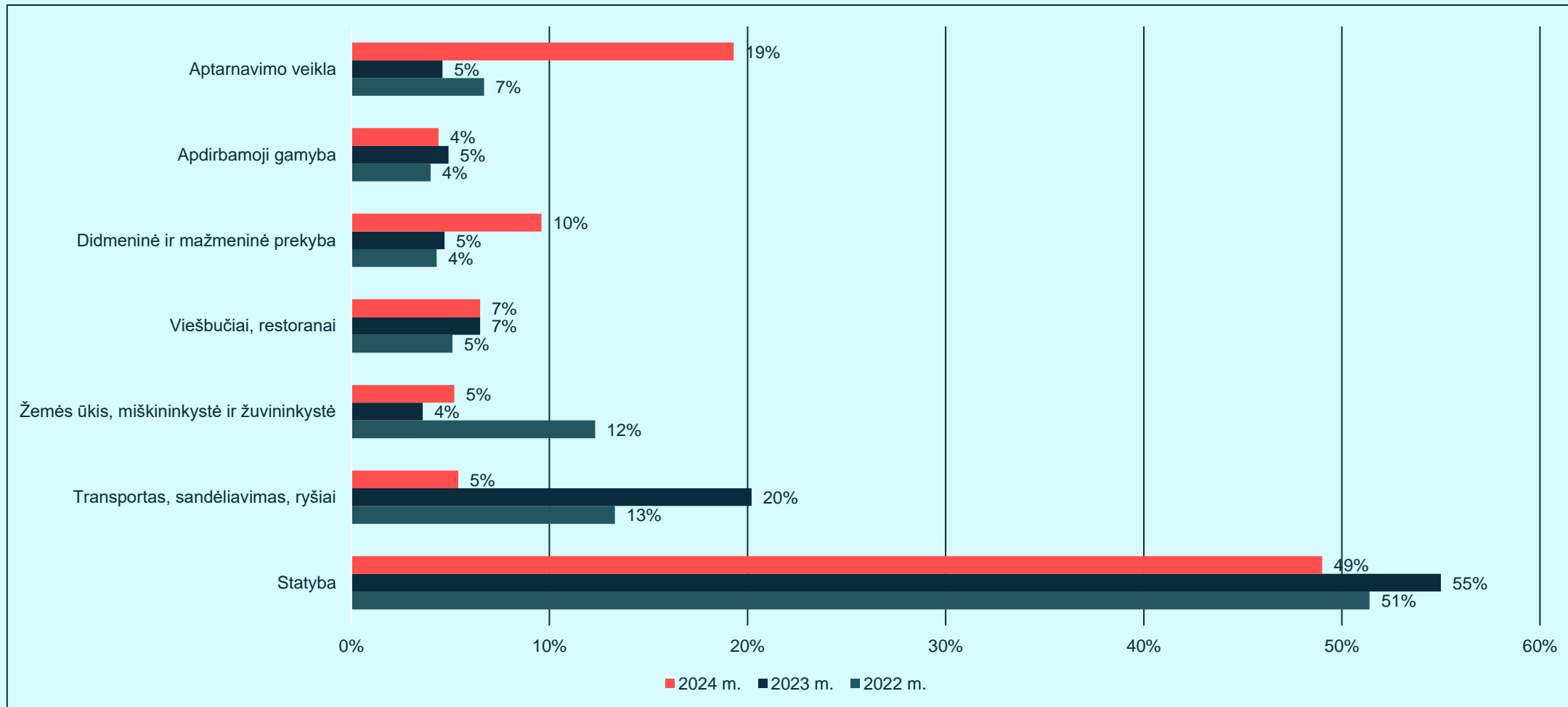
Atlikta inspektavimų

Nustatyta nelegaliai dirbusių asmenų skaičius

Nelegaliai dirbę asmenys pagal ekonominės veiklos sritis

2024 m. vykdytų patikrinimų dėl paslaugų kvitų naudojimo rezultatai

Atlikti 53 patikrinimai.

Patikrinti 29 juridiniai asmenys, 17 ūkininkų ir 7 fiziniai asmenys.

Priimta 12 nutarimų skirti baudą ir administracinių nurodymų.

Surašyti 4 Reikalavimai pašalinti pažeidimus R1, kuriuose nurodyti 4 DT ir 4 DSS pažeidimai.

184. Paslaugų pagal žemės ūkio ir miškininkystės kvitus teikimo ir gavimo patikrinimo kontrolinis klausimynas		Proc. % nuo visų atsakymų	VDI
		100	58
Ar paslaugų teikėjas teikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas turėdamas paslaugų kvito antrąjį egzempliorių? ([1] 4 str. 5 d.)	TAIP	50,00	29
	Ne	13,79	8
	Neaktualu	36,21	21
		100	58
Ar paslaugų teikėjas teikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas turėdamas kvitą užpildytą pirminiais duomenimis? ([1] 4 str. 5 d. ir [4] 9 p.)	TAIP	50,00	29
	Ne	13,79	8
	Neaktualu	36,21	21
		100	58
Ar laikomasi nustatytos paslaugų kvitų išrašymo prieš pradėdant teikti ir gauti paslaugas nuostatų? ([1] 4 str. 4 d.)	TAIP	51,72	30
	Ne	12,07	7
	Neaktualu	36,21	21
		100	58
Ar laikomasi nustatytos paslaugų teikimo ir gavimo pagal žemės ūkio ir miškininkystės kvitus trukmės? ([1] 5 str. 1 d.)	TAIP	58,62	34
	Ne	3,45	2
	Neaktualu	37,93	22
		100	58
Ar teikiamos ir gaunamos paslaugos pagal kvitus atitinka žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašą patvirtintoms? ([3])	TAIP	58,62	34
	Ne	5,17	3
	Neaktualu	36,21	21
		100	58
Ar darbdavys darbuotojams užtikrina tinkamas, saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas? ([2] 158 str. 1 d.)	TAIP	56,90	33
	Ne	3,45	2
	Neaktualu	39,66	23

Įforminta 13 protokolų:

- 2 – dėl nelegalaus darbo;
- 2 – dėl DT ir DSS pažeidimų;
- 9 – dėl komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimų.

Darbo sutarties sąvoka

- Reglamentuoja Darbo kodeksas.
- Darbuotojo ir darbdavio susitarimas, pagal kurį darbuotojas įsipareigoja būdamas pavaldus darbdaviui ir jo naudai atlikti darbo funkciją, o darbdavys įsipareigoja už tai mokėti darbo užmokestį.

Darbo santykių požymiai

Asmuo įsipareigoja dirbti tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbą arba eiti tam tikras pareigas

Asmuo yra pavaldus darbdaviui, laikosi darbdavio nustatytų taisyklių ir darbo tvarkos

Darbdavys aprūpina asmenį reikiamomis darbo priemonėmis

Šalys susitaria dėl atostogų suteikimo ir kt. tvarkos

Asmeniui periodiškai mokama už jo atliekamas darbo funkcijas

Darbo santykių požymiai

Esminiai darbo sutarties požymiai, skiriantys ją nuo kitų sutarčių, yra darbo funkcijų atlikimas ir įsipareigojimas paklusti darbo tvarkai.

Civilinių sutarčių esmė – šalių įsipareigojimas atlikti tam tikrą iš anksto apibrėžtą užduotį.
Svarbus rezultatas, nėra pavaldumo.

Darbo santykių atveju darbuotojas vykdo tam tikrą jam pavestą darbo funkciją.
Santykiai pagrįsti subordinacija.

Galimybė šalims susilygti dėl darbo santykių

Šalys yra laisvos sudaryti civilinio pobūdžio susitarimus.

Civilinio pobūdžio susitarimus reglamentuoja Civilinis kodeksas.

Tarp šalių neturi būti susiklostę darbo santykiai, t. y. nėra darbo santykių požymių.

Nelegalaus darbo sąvoka

Fizinio asmens atliekamos darbo funkcijos, kai:

- Nesudaroma rašytinė darbo sutartis.
- Nepranešama Sodrai likus 1 darbo dienai iki darbuotojo darbo pradžios.

Nelegalaus darbo sąvoka

- Dirba trečiosios šalies pilietis, kuris neturi teisės:
 - būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje;
 - dirbti Lietuvos Respublikoje.

Atsakomybė juridiniam asmeniui už nelegalų darbą

- ✓ Darbdaviui (juridiniam asmeniui) skiriama nuo 3 iki 12 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.
- ✓ Darbdaviui (juridiniam asmeniui) už pakartotinį pažeidimą skiriama nuo 6 iki 24 MMA dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.
- ✓ Darbdavys privalo pranešti Sodrai apie nelegaliai dirbusio asmens priėmimą į darbą, ir sumokėti nelegaliai dirbusiam asmeniui sulygta atlyginimą už darbą (už faktiškai dirbtą laikotarpį), ne mažesnę kaip 3 MMA dydžiai.
- ✓ Jeigu nelegaliai dirbo trečiosios šalies pilietis, papildomai pranešti apie darbo sutarties pasibaigimą ir apmokėti visas numatytų sumų pervedimo į šalį, į kurią grįžo ar buvo gražintas trečiosios šalies pilietis, išlaidas ir trečiosios šalies piliečio gražinimo išlaidas.

Atsakomybė juridiniam asmeniui už nelegalų darbą

- ✓ Apribojimas dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.
- ✓ Teisės gauti subsidijas, išmokas ar kitą valstybės pagalbą, įskaitant ES struktūrinių fondų paramą ir kitą paramą, išskyrus tiesioginę ES paramą, atėmimas iki 5 metų.
- ✓ Įpareigojimas nustatyta tvarka grąžinti tam tikrą dalį arba visas per 12 mėn. laikotarpį iki nelegalaus darbo nustatymo suteiktų subsidijų, išmokų ar kitos valstybės pagalbos, įskaitant ES struktūrinių fondų paramą ir kitą paramą, išskyrus tiesioginę ES paramą, lėšas.

Atsakomybė fiziniam asmeniui už nelegalų darbą

- ✓ Darbdaviui (fiziniam asmeniui) skiriama nuo 2 000 Eur iki 5 000 Eur dydžio bauda (ANK 95 str. 1 d.).
- ✓ Darbdaviui (fiziniam asmeniui) už pakartotinį pažeidimą skiriama nuo 5 000 Eur iki 6 000 Eur dydžio bauda (ANK 95 str. 2 d.).
- ✓ Darbdavio (juridinio asmens) vadovui ar kitam atsakingam asmeniui skiriama nuo 1 500 Eur iki 5 000 Eur dydžio bauda (ANK 95 str. 1 d.).
- ✓ Darbdavio (juridinio asmens) vadovui ar kitam atsakingam asmeniui už pakartotinį pažeidimą skiriama nuo 5 000 Eur iki 6 000 Eur dydžio bauda (ANK 95 str. 1 d.).

Atsakomybė už darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimus

- ✓ Darbo kodekse, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme, kolektyvinėje arba darbo sutartyje nustatytos darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimas.
- ✓ Darbdaviui (fiziniam asmeniui) ar kitam atsakingam asmeniui skiriama nuo 300 Eur iki 1 400 Eur dydžio bauda (ANK 99 str. 1 d.).
- ✓ Už pakartotinį pažeidimą skiriama nuo 1 400 Eur iki 3 000 Eur dydžio bauda (ANK 99 str. 2 d.).
- ✓ Už tyčinį pažeidimą skiriama nuo 2 700 Eur iki 6 000 Eur dydžio bauda (ANK 99 str. 3 d.).

Nedeklaruota savarankiška veikla

Fizinio asmens veikla, atitinkanti individualios veiklos požymius, tačiau asmuo ją vykdo:

- neįsiregistravęs mokesčių įstatymų nustatyta tvarka;
- įsiregistravęs mokesčių įstatymų nustatyta tvarka, bet nedeklaruodamas pajamų arba deklaruodamas mažesnes pajamas, negu faktiškai gavo iš tokios individualios veiklos.

Atsakomybė už nedeklaruotą savarankišką veiklą

- ✓ Asmeniui, vykdžiusiam nedeklaruotą savarankišką veiklą, skiriama nuo 700 Eur iki 1 100 Eur dydžio bauda (ANK 150 str. 3 d.).
- ✓ Asmeniui, už pakartotinį pažeidimą, skiriama nuo 1 100 Eur iki 1 950 Eur dydžio bauda (ANK 150 str. 4 d.).

Atsakomybė už paslaugų teikimą neturint paslaugų kvito

- ✓ Asmeniui, atlygintinai teikusiam žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas neturint žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvito, skiriama nuo 390 Eur iki 1 100 Eur dydžio bauda (ANK 150 str. 1 d.).

Mažareikšmiai pažeidimai

- ✓ Reglamentuoja Darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo teisę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimų pripažinimo mažareikšmiais tvarkos aprašas ([nuoroda](#)).
- ✓ Pažeidimas, kuris nesukėlė finansinės žalos valstybei, nėra susijęs su darbuotojų socialinėmis garantijomis, nesudarė realaus pavojaus darbuotojų sveikatai bei gyvybei, nėra tyčinis ir jam nebūdingas sistemiškumas.
- ✓ Nustačius mažareikšmius pažeidimus, susijusius su nelegaliu, nedeklaruotu darbu, nedeklaruota savarankiška veikla, nelegalaus darbo tyrimo akte įrašoma informacija apie nustatytą mažareikšmį pažeidimą, dėl kurio administracinė teisena nepradedama.

Mažareikšmių pažeidimų sąrašas

- ✓ Pavėluotai pateikiamas pranešimas apie socialinio draudimo pradžią (1-SD pranešimas), tačiau pirmąją darbuotojo darbo dieną iki institucijos patikrinimo pradžios.

Mažareikšmių pažeidimų sąrašas

V Pavėluotai (vėliau kaip pirmąjį darbuotojo darbo dieną) pateikiamas pranešimas apie socialinio draudimo pradžią (1-SD pranešimas), tačiau iki institucijos patikrinimo pradžios, kai darbdavys pats pastebėjo pažeidimą bei pats ėmėsi veiksmų pažeidimui pašalinti.

Tokiu atveju pažeidimas priskiriamas prie mažareikšmio, jei atitinka visus išvardytus kriterijus:

- darbuotojo socialinio draudimo pradžia sutampa su jo faktinio darbo pradžios laikotarpiu;
- yra objektyvių vėlavimo priežasčių, kurias pagrindžiančius įrodymus darbdavys pateikia darbo inspektoriui, atliekančiam patikrinimą;

Mažareikšmių pažeidimų sąrašas

- nebuvo siekio nusišlepti darbo santykius (patikrinimo metu pateikiama rašytinė darbo sutartis, pranešimą apie socialinio draudimo pradžią darbdavys pateikė savo iniciatyva, nekilus konfliktui su darbuotoju, darbuotojas pirmą darbo dieną buvo instrukuotas ir apmokytas teisės aktų nustatyta tvarka, darbą pradėjo pasitikrinęs sveikatą, visas faktinis darbo laikas pažymėtas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje);
- nėra sistemiškumo (kitus pranešimus apie socialinio draudimo pradžią (1-SD pranešimas) darbdavys teikia nustatyta tvarka).

**VALSTYBINĖ
DARBO INSPEKCIJA**
PRIE LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Ačiū

Susisiekite:
edgar.lisica@vdi.lt

Daugiau informacijos:
www.vdi.lt

